

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuodesta 2004"

(KOM(2001) 584 lopullinen)

(2002/C 149/06)

Neuvosto päätti 23. marraskuuta 2001 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 149 artiklan nojalla pyyttää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut "työllisyys, sosiaalasiat, kansalaisuus" -jaosto antoi lausuntonsa 10. huhtikuuta 2002. Esittelijä oli Christoforos Koryfidis.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24.–25. huhtikuuta 2002 pitämässään 390. täysistunnossa (huhtikuun 24. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 98 ääntä puolesta, ei yhtään vastaan yhden pidettyssä äänestämässä.

1. Johdanto

1.1. "Urheilu on inhimillistä toimintaa, joka perustuu oleellisiin yhteiskunnallisiin, kasvatuksellisiin ja kulttuuriarvoihin. Se edistää osallisuutta, yhteiskuntaelämään osallistumista, suvaitsevaisuutta, erojen hyväksymistä ja sääntöjen noudattamista. Kaikkien on voitava harrastaa urheilua omien pyrkimystensä ja kykyjensä mukaan kilpailuissa tai vapaa-aikana, yksituisesti tai osallistuen järjestettyyn urheilutoimintaan (1)."

1.2. "Urheilujärjestöillä ja jäsenvaltioilla on ensisijainen vastuu urheiluun liittyvien asioiden hoidosta. Vaikka yhteisöllä ei ole suoraa toimivaltaa tällä alalla, sen on otettava huomioon urheilun erityispiirteet, joka ovat seurausta sen yhteiskunnallisesta sekä koulutukseen ja kulttuuriin liittyvästä merkityksestä. Tämä on tarpeen, jotta urheilun yhteiskunnallisen merkityksen säilyttämisen kannalta välttämätöntä etiikkaa ja solidaarisuutta voidaan noudattaa ja edistää (2)."

1.3. "Taloudellisen merkityksensä lisäksi ammattilais- ja amatööriurheilulla on tärkeä koulutuksellinen ja yhteiskunnallinen tehtävä, kun se edistää ystävyyden, solidaarisuuden ja reilun pelin henkeä ja auttaa voittamaan muukalaisvihan ja rasismia (3)."

1.4. "Taloudellinen kehitys urheilun alalla ja eri viranomaisen ja urheilujärjestöjen tarjoamat ratkaisut sen aiheuttamiin ongelmiin eivät välttämättä takaa, että urheilun nykyiset

rakenteet ja sen yhteiskunnallinen tehtävä voidaan turvata. Lisääntyneet oikeustapaukset ovat merkki kasvavista jännitteistä (4)."

1.5. Euroopassa julkinen mielipide seuraa vuonna 2004 erityisen tarkkaan liikuntaan ja urheiluun liittyviä kysymyksiä. Jalkapallon Euroopan mestaruuskilpailut sekä Ateenan olympialaiset ja vammaisten olympialaiset nostavat huippu-urheilun näytävästi esille.

Tällöin Euroopan yhteisölle, jossa liikuntakasvatusta on aina pidetty tärkeänä, tarjoutuu erinomainen mahdollisuus tiedottaa jäsenvaltioiden hallituksille sekä koulutus- ja liikunta-alan organisaatioille siitä, miten tärkeää on luoda laajaa yhteistyötä, jotta liikuntaa hyödynnettäisiin entistä paremmin koulutus-alalla.

Kun kaupalliset ylilyönnit uhkaavat ammattilaisurheilua ja himmentävät sen kuvaa kansalaisten silmissä, on tärkeää muistuttaa todellisista olympia-aatteen ihanteista, joilla voidaan edistää ihmisten henkilökohtaista kehitystä. Teemavuonna pyritään kohottamaan urheilun mainetta eurooppalaisessa yhteiskunnassa ja torjumaan uuden teknologian käytöstä aiheutuvan liikunnan puutteen ja sosiaalisen syrjäytymisen riskejä (5).

1.6. Olympiahenki on kirjoittamaton laki, jota ei voi määrittellä, tulkita tai kuvailla tyhjentävästi. Sen voi vain kokea. – – Tästä johtuen kyseessä on kulttuurin, urheilun, kasvatuksen ja viihteen saumattomaksi kokonaisuudeksi yhdistävä elämäntavot. Juuri tätä oli muinaisten kreikkalaisten sivistys (6).

(1) Nizzassa 7.–9. joulukuuta 2000 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan päätelmien IV liitteen 3 ja 4 kohdat.

(2) Edellä mainitun liitteen 1 kohta.

(3) Euroopan parlamentin päätöslauselma (A5-0203/2000) aiheesta "Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Yhteisön tukisuunnitelma dopingin torjumiseksi urheilussa", KOM(1999) 643 – C5-0087/2000 – 2000/2056 COS.

(4) KOM(1999) 644 lopullinen (4.1 kohdan ensimmäinen kappale).

(5) Käsiteltävänä olevan komission ehdotuksen KOM(2001) 584 perusteluosan päätelmät.

(6) <http://www.sport.gov.gr> (Olympic Youth Festival). (Sivu käytettävissä vain kreikkankielisenä).

1.7. "Olympialaisissa tärkeintä ei ole voitto vaan osallistuminen. Elämässä oleellisinta ei ole menestys vaan reilu kilpailu (1)."

1.8. "Kehotamme jäsenvaltioita noudattamaan yksin ja yhdessä olympiarauhaa nyt ja tulevaisuudessa ja tukemaan Kansainvälistä olympiakomiteaa sen ponnistuksissa edistää rauhaa ja inhimillistä ymmärrystä urheilun ja olympia-aatteen kautta (2)."

1.9. "Vuosina 1985–1995 syntynyt sukupolvi vieraantuu lisenssinvaraisesta liikunnasta ja omaehtoisesta liikunnasta. Se keskittyy videopelien ja urheilusimulaattoreihin, jotka antavat elämyksiä ilman vaaroja ja velvoitteita. Vuonna 2003 virtuaaliliikuntaa harjoittaa jo 40 prosenttia 10–25-vuotiaista (3)".

1.10. Edellä esitetyt eri lähteistä kootut kommentit ja ajatukset kuvaavat tietyllä tapaa urheilua nykyään ympäröivää ilmapiiriä. Ne muodostavat myös viitekehyksen käsiteltävänä olevalle komission ehdotukselle aiheesta "Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuosi 2004".

2. Komission ehdotus

2.1. Ehdottaessaan vuoden 2004 julistamista Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuodeksi komissio on tehnyt tärkeän ja konkreettisen aloitteen kuroakseen umpeen yhteisön sosiaali- ja talouspolitiikan ja jäsenvaltioiden kansalaisten jokapäiväisen elämän välillä nykyään olevan kuilun.

2.2. Komission ehdotus on suunnattu ensisijaisesti koulutus- ja liikunta-alan organisaatioille.

2.2.1. Ehdotus koskee kuitenkin kaikkia kansalaisia kuten urheilijoita, penkkiurheilijoita ja urheilupalveluiden tuottajia. Se koskee myös niitä, joiden suhde urheiluun on, tai pyrkii olemaan, luonteeltaan puhtaasti taloudellinen. Se koskee lopulta myös kaikkia niitä, jotka vastustavat urheilun nykyisiä lieveilmiöitä, kuten erityisesti viime aikoina yleistyneitä taloudellisia ja muunlaisia ylilyöntejä ja väärinkäytöksiä.

(1) Olympialaisten tunnuslause (ks. aiheeseen liittyvä valokuva Ateenan olympialaisten verkkosivuilla <http://www.athens2004.gr>).

(2) YK:n vuosituhatjulistuksen 10 kohta – New York 6.–8. joulukuuta 2000.

(3) Eurooppalaisen urheilun mahdollinen kehityssuunta (Liikunta ja työllisyys Euroopassa. Loppuraportti. PR-div/99-09/C6, luku IV-2-1, viimeistä edeltävä kappale).

2.3. Näin ollen Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuoden tavoitteet ovat konkreettiset ja selkeät. Tavoitteet ovat tiivistettynä seuraavat:

- Urheilun perinteiset arvot, nykyinen asema ja erityisesti kasvatustehtävä on tehtävä tunnetuiksi jäsenvaltioissa.
- Koulutus- ja liikunta-alan organisaatioita on kannustettava luomaan ja kehittämään läheisiä kumppanuussuhteita yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
- Urheilu- ja liikuntajärjestöjen harjoittaman aktiivisen toiminnan merkitys on tunnustettava ja sitä on hyödynnettävä koulutustoimissa. Tällaista toimintaa ovat erityisesti vapaaehtoistyö kaikissa muodoissaan, harrastajien vaihtotoiminta ja heikommassa asemassa olevien kivuton sopeuttaminen ja integrointi monikulttuuriseen ympäristöön, jossa ei esiinny sosiaalista tai muunlaista syrjintää.
- Koulutusala on saatava tiedostamaan nykyinen tarve torjua liikunnan puutteesta aiheutuvia ongelmia liikuntakasvatuksen avulla.
- Lopuksi on käsiteltävä koulutukseen liittyviä ongelmia, jotka koskevat nuorten urheilijoiden yhä varhaisempaa urheilu-uraa.

2.4. Komission ehdotuksen mukaan eurooppalaisen teemavuoden järjestäminen on yhteisölle tehokkain tapa saavuttaa edellä mainitut tavoitteet. Tätä edesauttaa myös se, että teemavuosi osuu ajallisesti yhteen sellaisten urheilun suurtahtumien kanssa kuin Ateenassa järjestettävät olympialaiset ja vammaisten olympialaiset sekä Portugalissa järjestettävät jalkapallon Euroopan mestaruuskilpailut, jotka ovat myös tiedonvälityksen kannalta erittäin merkittäviä tapahtumia.

2.4.1. Varsinkin Ateenan olympialaiset ja vammaisten olympialaiset nostavat komission mukaan esiin olympia-aatteen ihanteet antaen täten eurooppalaiselle yhteiskunnalle mahdollisuuden tarkastella urheilualaa sekä koulutusalaan kokonaan uudesta näkökulmasta.

2.5. Komission päätösehdotuksen oikeusperustaksi mainitaan perustamissopimuksen 149 artikla ja päätöksen täytäntöönpanoon tarvittavan kokonaisrahoituksen arvioidaan nousevan 11,5 miljoonaan euroon.

3. Yleistä

3.1. ETSK kannattaa komission ehdotusta vuoden 2004 julistamisesta Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuodeksi. Komitea on yhtä mieltä ehdotuksen tavoitteista. Komitea on samaa mieltä myös siitä, että yhteisön on ryhdyttävä asiassa kattaviin, hyvin valmisteltuihin ja monipuolisiin toimiin ennen kuin on liian myöhäistä. Yhteisön toimien tavoitteina täytyy olla liikunta- ja urheilualojen toimintaedellytysten uudelleen määrittäminen, niiden soveltaminen yhteen urheilun perinteisten arvojen kanssa sekä niiden mukauttaminen nykyaikaisiin koulutustarpeisiin ja taloudellisiin vaatimuksiin.

3.1.1. Edellä mainituista syistä tässä lausunnossa esitetyillä huomioilla ja ehdotuksilla pyritään seuraaviin tavoitteisiin:

- Selkiytetään tiettyjä ehdotuksen kohtia.
- Tuodaan esiin yhteisön toimia täydentäviä tai vaihtoehtoisia ajatuksia, toimintatapoja ja keinoja, joilla pyritään varmistamaan asetettujen tavoitteiden saavuttaminen.
- Esitetään käytännön toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että teemavuosi onnistuisi parhaalla mahdollisella tavalla.

3.2. Urheilun yleinen merkitys

3.2.1. Urheilun valtava yleinen merkitys herättää kunnioitusta. Urheilun kohdalla on kyse seuraavista asioista:

- Urheilu on ajaton idea, joka on säilyttänyt merkityksensä läpi ihmiskunnan koko kulttuurihistorian. Kyseessä on inhimillinen (yksin tai ryhmässä suoritettava) toiminta, jonka historiallinen pysyvyys on ainutlaatuista.
- Urheilu on sosiaalinen ilmiö, joka on edistänyt maailmanlaajuisen kulttuurin kehittymistä.
- Urheilu on ollut kautta aikojen tärkein väline, jonka avulla nuorisoa on sopeutettu yhteiskuntaan ja liitetty osaksi yhteistä arvomaailmaa aina ja kaikkialla.
- Urheilu on merkittävä yksilönkehityksen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistäjä.
- Urheilulla on suunnaton taloudellinen merkitys, jota ei voida edes arvioida, jos otetaan huomioon kaikki se aika ja ne voimavarat, jotka ihmiset ovat urheilulle uhranneet joko aktiiviturheilijoina, penkkiurheilijoina tai kommentaattoreina.

3.2.2. ETSK:n mielestä urheilun merkitys jäsenvaltioiden yhteiskunnille, eurooppalaiselle elämäntavalle ja eurooppalaisen kulttuurin tulevaisuudelle on erittäin suuri. Tämän takia komitea vastustaa kaikkia pyrkimyksiä heikentää niitä arvoja, jotka ovat vaikuttaneet urheilun syntyyn ja jotka ovat tehneet siitä tärkeän sosiaalisen ilmiön.

3.3. Toimintaympäristö

3.3.1. Urheilun toimintaympäristö on pysynyt vuosisatojen ajan vakaana tai lähes vakaana. Henkilökohtaiset ja sosiaaliset tarpeet (terveys, kasvatus, kollektiivinen toiminta, kuri, sotilaalliset vaatimukset jne.), joita voidaan pitää myös elintärkeinä tarpeina, ovat periaatteessa määritelleet kyseisen toimintaympäristön. Tämän takia urheilun eettinen perusta on ollut vahva eikä sitä ole asetettu kyseenalaiseksi.

3.3.1.1. Koululla ja opetusjärjestelmillä on aina ollut tärkeä tehtävä juurruttaa edellä mainitut urheilun eettiset periaatteet oppilaiden tietoisuuteen. Kasvatus ja urheilua ovat aina olleet keskinäisessä vuorovaikutussuhteessa.

3.3.1.2. Urheilun toimintaympäristö on nyt vaarassa muuttua perusteellisesti. Tähän on selvästikin syynä urheilun liiallinen taloudellinen hyödyntäminen.

3.3.1.2.1. On syytä panna merkille, että urheilu on nykyään nopeasti kasvava ja tuottava taloudellisen toiminnan muoto ⁽¹⁾. Tämä vaikuttaa urheilun mahdollisuuksiin säilyttää perinteinen identiteettinsä.

3.3.1.2.2. Keskeinen kysymys kuuluukin, kuinka edellä mainittu muutos voidaan välttää, jotta urheilu voisi edelleen täyttää keskeiset tehtävänsä. Näitä tehtäviä ovat siis kansanterveyden edistäminen sekä kasvatukseen, yhteiskuntaan, kulttuuriin ja viihteeseen liittyvät tehtävät.

3.3.2. ETSK vastustaa kaikkia pyrkimyksiä luoda urheilun eurooppalainen malli, joka toimisi – vaikkapa vain osittain – pelkästään markkinoiden ja voitontavoittelun ehdoilla. Komitea huomauttaa, että sosiaalisena ilmiönä urheilu muodostaa oman kokonaisuutensa ja sellaisena sitä pitää myös poliittisessa keskustelussa käsitellä.

3.3.2.1. Yhdistymisvapauteen ja vapaaehtoistoimintaan perustuva urheilun järjestö rakenne ⁽²⁾ muodostaa lähtökohdan urheilun ja kasvatuksen välisen molemminpuolisesti hyödyttävän suhteen kehittämiseksi. Erityisesti paikallisviranomaisten on vahvistettava tätä suhdetta. Tämä edellyttää seuraavaa:

- On sovittava yhteisistä tavoitteista (urheilun perinteisten arvojen vahvistaminen, ihmisten fyysisen ja psyykkisen terveyden kohentaminen, ihmisten sopeuttaminen yhteiskuntaan yms.).
- Molempien alojen asema ja tehtävät on tunnustettava (koulujen tehtävä urheilukasvatuksen täydentäjänä ja urheilujärjestöjen täydentävä ja rinnakkainen kasvatuksellinen tehtävä).

⁽¹⁾ Urheilualan liikevaihdon arvioidaan olevan 107 miljardia dollaria (sponsorointi 15 miljardia, tv-oikeudet 42 miljardia ja pääsylipputulot 50 miljardia dollaria). Euroopan osuus liikevaihdosta on 36 prosenttia ja Yhdysvaltain 42 prosenttia. (Ks. urheilua koskeva selvitys Helsinkiin kokoontuneelle Eurooppa-neuvostolle. Lähde: "Finding the right balance for sport", Stephen Townley, SPORTVISION, GAIFS-aikakauslehti, tammikuu 1998).

⁽²⁾ EU:n alueella arvioidaan toimivan yli 600 000 urheiluseuraa.

- Toiminnan on oltava avointa ja demokraattisesti valvottua ja sen on luonnollisesti perustuttava yhteisesti hyväksytyihin eettisiin periaatteisiin.

3.3.2.2. Tätä taustaa vasten ETSK katsoo, ettei urheilun kaupallistuminen edistä Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuoden tavoitteiden saavuttamista.

3.4. Tavoitteet

3.4.1. Yhtenäisen ja kattavan EU:n urheilupolitiikan – jossa koulutuksen täytyy selvästikin olla keskeisessä asemassa – tärkeimpänä tavoitteena tulee olla edellytysten luominen tällaisen politiikan käyttöönotolle.

3.4.1.1. Pohjimmiltaan tämä tarkoittaa sitä, että on ryhdyttävä poistamaan urheilupolitiikan toteuttamisen tiellä olevia (institutionaalisia, juridisia, taloudellisia ja sosiaalisia) esteitä.

3.4.1.2. Tässä työssä on tärkeää yrittää vaikuttaa urheilua koskeviin yhteiskunnallisiin näkemyksiin ja yleiseen tietoisuuteen.

3.4.2. ETSK:n mielestä Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuosi ja sille asetetut konkreettiset tavoitteet vaikuttavat myönteisesti tähän suuntaan. Samalla komitea kuitenkin katsoo, että asian tärkeys edellyttää käsiteltävänä olevan ehdotuksen laajempien, keskipitkän ja pitkän aikavälin tavoitteiden välitöntä uudelleenarviointia.

3.4.2.1. Tämän takia ETSK katsoo, että on luotava välittömästi konkreettinen strategia, jolla tähdätään muun muassa suhteellisen laajan, aktiivisen ja tiedostavan kansanliikkeen kehittämisen urheilualalle.

3.4.2.1.1. Tällaisen yhteiskunnallisen liikkeen synnyttäminen edellyttää poliittista tukea etenkin, kun asiasta tiedotetaan yleisölle ja kun pyritään osoittamaan, mitä kielteisiä seurauksia urheilun rajattomasta kaupallistumisesta ja urheilun eettisten arvojen mahdollisesta häviämisestä aiheutuu eurooppalaiselle elämäntavalle. Kyseinen liike on kuitenkin samalla liitettävä osaksi laajempaa, jo kehittymässä olevaa yhteiskunnallista liikettä, joka käsittelee yleisempää ongelmaa eli eurooppalaisen elämäntavan ja kulttuurin tulevaisuutta uudella vuosituhanella globalisaation ja uuden teknologian asettamien haasteiden edessä.

3.5. Toiminta-ala ja välineet

3.5.1. Tärkeimpänä keinona saavuttaa ehdotuksessa asetetut tavoitteet komissio esittää yhteistyöverkkojen luomista koulutus- ja liikunta-alan organisaatioiden välille. Ehdotetut toimenpiteet sisältävät toisaalta myös koko yhteiskuntaa koskevia toimia.

3.5.2. ETSK:n mielestä on erittäin tärkeää tehdä täysin selväksi, kenelle ehdotus on suunnattu. Komitean mielestä liikunta ja kasvatus ovat sekä yksilöllisiä että kollektiivisiä ilmiöitä, jotka koskevat kaikkia eurooppalaisia iästä, sukupuolesta tai ammatista riippumatta.

3.5.2.1. Edellä mainittu näkemys on tärkeä etenkin nykyisenä tietoyhteiskunnan asettamien korkeiden vaatimusten ja digitalisoinnin aikana, kun eurooppalaisten on sopeuduttava uudenvälisiin taloudellisiin ja työelämää koskeviin olosuhteisiin. On siis tehtävä selväksi, että Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuoden tavoitteena on saada Euroopan järjestäytyneen yhteiskunnan kaikki toimijat osallistumaan aktiivisesti.

3.5.2.2. Pakolliset tapahtumat, johon vain asiantuntijat osallistuvat, tai viestit, joita niiden vastaanottajat eivät ymmärrä, eivät lopulta edistä Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuoden tavoitteiden saavuttamista. Oleellista on, miten hyvin teemavuoden tavoitteet ymmärretään paikallisella tasolla ja miten ne ymmärtää se eurooppalainen ikäluokka, joka tällä hetkellä käyttää jonkinlaista valtaa yhteiskunnassa.

3.5.2.3. Tätä taustaa vasten on tärkeää yrittää saada järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta ja työmarkkinaosapuolet sekä kaikki koulutusalan organisaatiot (esim. opintopiirit, kansalaisopistot ja kansansivistysjärjestöt) osallistumaan toimintaan alusta alkaen. Myös alue- ja paikallisviranomaiset olisi saatava mukaan, sillä niillä on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa sekä koulutusjärjestelmien että urheiluseurojen toimintaan.

3.6. Vuosi 2004

3.6.1. ETSK:n mielestä komissio teki oikean päätöksen valitessaan vuoden 2004 Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuodeksi. Vuonna 2004 järjestettävät urheilun suur tapahtumat (Ateenassa järjestettävät olympialaiset ja vammaisten olympialaiset sekä Portugalissa järjestettävät jalkapallon Euroopan mestaruuskilpailut) tarjoavat erinomaisen ja ainutlaatuisen tilaisuuden toimia kansalaisten keskuudessa. Näiden toimenpiteiden sisällöstä ja toteutustavasta on tietenkin vielä päätettävä.

3.6.2. ETSK:n mielestä yhteisön toimien pää tavoitteena tässä asiassa tulee olla koulutuksen ja urheilun välisen yhteistyön parantaminen. Toisin sanoen tämä tarkoittaa sitä, että suunniteltaessa Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuoden tapahtumia on keskityttävä toimiin, jotka perustuvat urheilun perinteisiin arvoihin sellaisina kuin ne ilmenevät olympialiikkeen yhteydessä. Tämä tarkoittaa myös sitä, että vuosi 2004 tarjoaa erinomaisen mahdollisuuden tarkistaa kokonaisvaltaisesti niitä kasvatuksellisia ja didaktisia arvoja, joihin eurooppalaiset koulutusjärjestelmät perustuvat. On löydettävä tapa vastata uuden teknologian ja uusien koulutuksellisten tarpeiden luomiin haasteisiin niin, että otetaan huomioon myös urheilualalla tapahtunut kehitys.

3.6.2.1. Urheilu- ja koulutusaloja koskevien yhteisön toimien yhdistäminen urheilun perinteisiin arvoihin ja olympia-aatteeseen on vaikea tehtävä, sillä se edellyttää järjestelmällisiä, kokonaisvaltaisia ja mittavia toimenpiteitä. Tämän pyrkimyksen kannalta on oleellista tuoda esiin kyseiset arvot, tehdä ne tunnetuiksi suuren yleisön keskuudessa ja luoda kansanliike tukemaan niitä.

3.6.2.2. Ennen Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuoden alkua voidaan tehdä tärkeää työtä urheilun perinteisten arvojen määrittelemiseksi ja edistämiseksi sekä niiden tekemiseksi tunnetuiksi suuren yleisön keskuudessa. Riittää, että toteutetaan komission ja muiden Euroopan unionin elinten tukemia erityisiä poliittisia toimia.

3.6.2.3. Nykyisten yhteisön ohjelmien (esim. Nuoret eurooppalaiset vapaaehtoiset, Nuoriso ja muut liikkuvuutta edistävät ohjelmat) mukauttamisella Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuoden tavoitteisiin voidaan antaa lisävauhtia koulutus- ja liikunta-alojen välisen yhteistyön kehittämiseksi.

3.6.2.4. ETSK korostaa, että paikallistasolla tapahtuvaa toimintaa voidaan ja täytyy joka tapauksesta kehittää Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuoden onnistumisen takaamiseksi. Komitea ehdottaakin, että järjestetään välittömästi kaikille kouluille ja urheiluseuroille suunnattu kampanja. Näin tiedotetaan komission aloitteesta julistaa vuosi 2004 Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuodeksi ja etenkin haastetaan kaikki toimimaan teemavuoden tavoitteiden saavuttamisen puolesta.

4. Erityistä

4.1. Edellä esitettyjen yleisten huomioiden perusteella ETSK toteaa, että komission ehdottamat toimenpiteet (ks. ehdotuksen 3 artikla ja liite) sekä niiden toteuttajiksi suunnitellut organisaatiot pitäisi määrittellä selvemmin. Erityisesti tulisi määrittellä komission itsensä toteuttamiksi suunnitellut toimet sekä kansainvälisellä, kansallisella, alueellisella ja paikalli-

sella tasolla toteutettavat toimet. Lisäksi pitäisi määrittellä, millä tavoilla julkiset ja yksityiset organisaatiot voisivat osallistua ilman rahoitusta toteutettavaan toimintaan. Komissio voisi tehdä myös kyseiset määrittelyt sisältävän selvittävän ehdotuksen Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuoden valmistelun yhteydessä vastatakseen paikallisten organisaatioiden asiaa koskeviin odotuksiin. Edellä esitetyt näkökohdat huomioon ottaen ETSK ehdottaa seuraavaa:

4.1.1. Koululiikunta

4.1.1.1. ETSK uskoo, että liikunnan hyväksyminen jälleen pedagogiseksi toiminnaksi on tärkeä edellytys koulutus- ja liikunta-alojen nykyisten suhteiden uudistamiselle. Käytännössä tämä tarkoittaa koulutuksellisten tavoitteiden, metodien ja mallien tärkeysjärjestyksen arvioimista uudelleen, mikä johtaa lopulta myös nykyisen eurooppalaisen elämäntavan uudelleenarviointiin. Tällainen uudelleenarviointi merkitsee erityisesti lapsille ja nuorille sitä, että heille on tarjolla useampia, luonnollisempia ja toisenlaisia elämyksiä tarjoavia vaihtoehtoja videopelien virtuaalitodellisuudelle.

4.1.1.2. Lisäksi ETSK katsoo, että kasvatus- ja liikunta-alan nykyisiä suhteita voidaan muuttaa vain ryhtymällä konkreettisiin toimenpiteisiin. Muun muassa seuraavat toimenpiteet ovat tärkeitä:

- On hyödynnettävä nuorten yksilöllisiä urheilullisia taipumuksia ja kykyjä.
- On luotava edellä mainittuihin yksilöllisiin taipumuksiin ja kykyihin perustuvia urheiluharrastusta edistäviä verkostoja.
- On perustettava koulujen ja paikallisten urheilujärjestöjen toimintaan pohjautuvia valtioidenvälisiä ja yleiseurooppalaisia urheilun tiedotusverkkoja.
- Koululiikunnalle on luotava eurooppalaiset puitteet muun muassa järjestämällä yleiseurooppalaisia koulujen välisiä kilpailuja kussakin urheilulajissa tai oppiaineessa.
- On luotava monipuolisia euroopanlaajuisia sähköisiä tiedonvälitysverkkoja, joilla pyritään etenkin edistämään kaikenlaista liikkuvuutta urheilualalla.

4.1.1.3. ETSK korostaa erityisesti tarvetta liittää koululiikunta osaksi nykyistä eurooppalaista todellisuutta ja sen tulevaisuudennäkymiä. Tämän takia komitea ehdottaa, että luodaan edellytykset eurooppalaisen urheiluun liittyvän tietoisuuden kehittämiseksi. Tämä voisi tarkoittaa muun muassa kannusteiden luomista rajatylittävien ja kansainvälisten urheilujoukkueiden perustamiselle. Toisen mahdollisuuden tarjoavat koulut voisivat ehkä toimia tällaisia joukkueita perustavina edelläkävijöinä.

4.1.1.4. ETSK on joka tapauksessa sitä mieltä, että urheilu – etenkin koululiikunta – ei saa luoda minkäänlaisia raja-aitoja. Sen tulee päinvastoin luoda olosuhteet, jotka vievät pohjan kaikenlaiselta vastakkainasettelulta ja syrjinnältä.

4.1.1.5. ETSK kehottaa komissiota käyttämään apunaan asiantuntijoita Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuoden 2004 valmisteluissa.

4.1.2. Kuntourheilu

4.1.2.1. Jotta komission ehdotuksessa asetetut tavoitteet voitaisiin saavuttaa, on syytä kiinnittää erityistä huomiota kuntourheiluun ja parantaa sen harjoittamisen edellytyksiä. Tällä tavalla voidaan tasapainottaa nykyiselle elämänmuodolle ominaisen liikunnan puutteen aiheuttamia kielteisiä seurauksia sekä työssä että vapaa-aikana. Ihmisten fyysinen ja psyykinen terveys edellyttävät nykyään enemmän kuin koskaan liikunnan ja joukkourheilun harjoittamista. Kaikenlaisen kuntourheilun harjoittaminen edistää lisäksi ihmisen sisäistä kehitystä ja sopeutumista yhteiskuntaan.

4.1.2.2. Jotta kuntourheilusta olisi mahdollisimman paljon hyötyä, kaikkien asianomaisten tahojen pitäisi osallistua sen kehittämiseen. Jokaisella on oltava mahdollisuus harrastaa liikuntaa, ja kaikkien urheilutilojen (varsinkin niiden, jotka ovat saaneet julkista rahoitusta jossain muodossa) on oltava kaikkialla mahdollisimman laajassa käytössä. Tämän takia kaikkien kuntourheilusta tai sen vaikutuksista kiinnostuneiden viranomaisten ja organisaatioiden osallistuminen kehitystyöhön on oleellisen tärkeää.

4.1.2.3. ETSK lukee edellä mainittuihin organisaatioihin kuuluviksi korkeakouluopetusta ja elinikäistä koulutusta tarjoavat oppilaitokset, alue- ja paikallisviranomaiset, ne valtion virastot, jotka ovat vastuussa sellaisista asioista kuin urheilu, terveys, koulutus, sosiaaliasiat ja ympäristökysymykset sekä myös yksityiset järjestöt, jotka tarjoavat urheilutiloja ja palveluita kuntourheilun käyttöön. Yhteistyön tavoitteena täytyy olla lisääminen ihmisten terveyteen, koulutustasoon ja sosiaaliseen käyttäytymiseen kohdistuvien kuntourheilun myönteisten vaikutusten maksimointi.

4.1.3. Heikommassa asemassa olevien kansalaisten urheilupalvelut

4.1.3.1. ETSK katsoo, että liikuntakasvatukseen perustuvaa politiikkaa toteutettaessa on otettava vakavasti huomioon heikommassa asemassa olevien kansalaisryhmien nykyinen suhde liikuntaan kokonaisuudessaan, jotta politiikka olisi kattavaa. Komitea arvostaa useiden urheiluseurojen tekemää työtä erityisesti nuorten sopeuttamiseksi yhteiskuntaan. Tällaisia aloitteita on tuettava ja ne on ulotettava koskemaan niitäkin järjestöjä, jotka eivät ole olleet aktiivisia tässä asiassa.

4.1.3.2. ETSK haluaa kiinnittää komission huomion siihen, että toteutettaessa Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuoteen liittyviä toimia olisi keskityttävä etenkin seuraaviin asioihin:

- Toimet olisi keskitettävä alueille, jotka köyhyyden tai sosiaalisten ja taloudellisten olosuhteiden takia eivät ole luoneet minkäänlaisia yksilötason tai kollektiivisia suhteita urheilujärjestöihin (vähemmän kehittyneet alueet).
- Olisi tuettava naisten osallistumista urheilutoimintaan.
- Olisi tuettava vammaisurheilua.
- Koko hanke olisi liitettävä osaksi laajempaa poliittista ohjelmaa, jolla pyritään edistämään terveitä elintapoja.
- Olisi tuettava sellaista urheilutoimintaa, joka edistää rasismien ja muukalaisvihan vastaisen ilmapiirin syntymistä.

4.1.3.2.1. Erityisesti vammaisurheilua koskien komitea huomauttaa seuraavaa:

- Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuosi (2004) voitaisiin liittää yhteen Euroopan vammaisten teemavuoden (2003) kanssa.
- Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuoden puitteissa voitaisiin edistää vammaisten mahdollisuuksia harjoittaa kuntourheilua.
- Urheilu- ja liikuntajärjestöjä tulisi kannustaa muuttamaan suhtautumistaan vammaisiin myönteisemmäksi muun muassa helpottamalla vammaisten pääsyä urheilutiloihin.

4.1.4. Eurooppalainen liikuntakasvatus

4.1.4.1. Urheilu on erinomainen valtioidenvälisen, kansainvälisen ja alueidenvälisen yhteistyön kohde, kun toteutetaan yhteisiä koulutukseen ja kulttuuriin liittyviä toimintaohjelmia. Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuosi tarjoaa mahdollisuuden tarkastella eurooppalaisen oppimisen ja koulutuksen alueen toteuttamista koskevaa laajempaa kysymystä, joka on edelleen ratkaisematta siitä huolimatta, että asialla on suuri merkitys muun muassa Euroopan talouden kilpailukyvyille.

4.1.5. Kohti uudenlaista urheiluetiikkaa

4.1.5.1. ETSK:n mielestä Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuosi on saavuttanut tavoitteensa, jos sen avulla onnistutaan asettamaan kyseenalaiseksi nykyinen urheiluideologia, jonka mukaan urheilijan ihannekuva pidetään jatkuvasti rajansa ylittävää yli-ihmistä, ihanneurheilijaa, jonka elämän

ainoana päämääränä on voitto. Jos tällaiset näkemykset onnistutaan kyseenalaistamaan etenkin kouluissa ja nuorison keskuudessa, ollaan varmasti siirtymässä kohti uudenlaista urheiluetiikkaa.

4.1.5.2. Eurooppalainen urheiluetiikka 2000-luvulla ei voi poiketa eurooppalaisen sivistyksen ja nykyajan vaatimusten edellyttämästä etiikasta. Uuden eurooppalaisen urheiluetiikan on siis perustuttava kuntourheilun, amatööriurheilun ja satojentuhansien vapaaehtoisvoimin toimivien urheilujärjestöjen edustamiin periaatteisiin. Tällaiselle urheiluetiikalle on välttämätöntä saada poliittista tukea.

4.1.6. Ateenan olympialaiset: olympia-aate keskeisessä asemassa

4.1.6.1. Merkittävänä urheilu- ja kulttuuritapahtumana Ateenan olympialaiset tarjoavat olympialiikkeelle tilaisuuden, joka tulee käyttää hyväksi. ETSK on toiveikas ja toimii sen puolesta, että olympia-aatteen perusarvot nostettaisiin jälleen esille. Jalo kilvoittelu, olympiarauha ja henkisten kykyjen kehittäminen fyysisten ominaisuuksien ohella on nostettava jälleen arvoiksi, joita myös nykyaikaisen eurooppalaisen yhteiskunnan kannattaa tavoitella. Näissä puitteissa eurooppalaisilla on siis mahdollisuus keskustella nykyiseen elämänmuotoomme liittyvistä laadullisista kysymyksistä sekä korostaa ja ehkä tarkistaa joitakin niitä koskevia näkemyksiään:

- Voidaan tähdentää, sopia ja osoittaa, että hyvinvointi on monimutkainen asia, jota ei saavuteta pelkästään elämän perustarpeet tyydyttämällä.
- Voidaan tähdentää, sopia ja osoittaa, että hyvän elämänlaadun tavoittelu on paitsi jokaisen yksilön samalla myös koko yhteisön asia, mikä vaikeuttaa elämänlaatuun vaikuttavien tekijöiden määrittelyä.

- Voidaan tähdentää, sopia ja osoittaa, että liikunnan harrastaminen parantaa etenkin ihmisten henkilökohtaisen ja sosiaalisen elämän laatua lisäten samalla edellytyksiä pitkään ja aktiiviseen elämään.
- Voidaan tähdentää, sopia ja osoittaa, että elämässä ei ole tärkeää pelkkä kilpailu vaan myös yhteistyö. Määrällisten tekijöiden lisäksi on otettava huomioon myös laadulliset tekijät.
- Voidaan tähdentää ja sopia, että olisi syytä määritellä nykyihmisen rajat eli se, mitä pidetään nykyään inhimillisenä toimintana ja mitä ei.
- Voidaan tähdentää, sopia ja osoittaa, että jatkuvasti korkeampien määrällisten tavoitteiden saavuttaminen ei aina välttämättä edistä hyvinvointia. ”Hyvä elämä” toteutuu ennen kaikkea yksilötasolla ja kollektiivisesti tapahtuvan jatkuvan ja tasapainoisen tiedon ja sivistyksen omaksumisen kautta ⁽¹⁾.

4.1.6.2. ETSK:n mielestä keskustelun tarkoituksena ei ole elvyttää historiallisia esikuvia. Tavoitteena on herättää intellektuaalista keskustelua niistä tekijöistä, jotka ovat vaikuttaneet historian ”kulta-ajoiksi” luonnehdittujen ajanjaksojen syntyyn. Näiden tekijöiden ymmärtämisestä on varmasti apua, kun eurooppalaiset esittävät mielipiteitään ja yrittävät päästä yksimielisyyteen nykyisestä elämäntavastaan, Euroopan tulevaisuudesta ja uusista hallinnon muodoista, jotka heidän on valittava. Prosessi on tällöin helpompi, tiedostetumpi ja miksei myös vaikutuksiltaan kauemmaksi tulevaisuuteen ulottuva.

⁽¹⁾ Katso TSK:n tiedonannon (CES 1113/99 fin rev) aiheesta ”Koulutuksen eurooppalainen ulottuvuus: luonne, sisältö ja tulevaisuuden näkymät” liitteessä (CES 1113/99 fin ann.) oleva 1 alaviite, jossa sivistys määritellään yksilölle ja koko yhteiskunnalle suunnatun kaiken kasvatus- ja opetustoiminnan lopputulokseksi, jolle on ominaista aktiivinen ja myönteinen suhtautuminen elämään.

Bryssel 24. huhtikuuta 2002.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS